

Klimat- och näringslivsdepartementet
kn.remissvar@regeringskansliet.se
kopia till: kn.nm@regeringskansliet.se

Dnr Regeringskansliet: KN2023/03476
Dnr Lst Halland: 500-4239-2024

Yttrande över förslag till nationell förteckning över invasiva främmande arter

Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten har lämnat förslag på en nationell lista för invasiva främmande arter samt ändringar i förordningen (2018:1939) om invasiva främmande arter.

Generella synpunkter

Länsstyrelsen i Hallands län ser positivt på förslaget om att införa en nationell förteckning över invasiva främmande arter (IAS) samt de föreslagna ändringarna i förordningen (2018:1939) om invasiva främmande arter. Förslaget är ett viktigt steg i arbetet med att skydda länets biologiska mångfald och ekosystem från de negativa effekter som dessa arter kan orsaka. Genom en nationell lista blir det möjligt att på ett mer effektivt och systematiskt sätt hantera de arter som utgör störst risk, samtidigt som det underlättar samordningen mellan olika aktörer.

Länsstyrelsen hade gärna sett att fler arter vilka klassats av SLU ArtDatabanken som allvarliga hot mot den biologiska mångfalden inom 50 år funnits med på listan, om än med mildare åtgärdskrav. Detta hade gett en större möjlighet att jobba preventivt mot att fler problematiska arter får fäste och blir så vitt spridda i naturen att utrotning kan ses som omöjlig. Länsstyrelsen anser dock att detta bör åtgärdas i ett senare tillägg då det är viktigt att anta det liggande förslaget då det är brådskande att börja arbeta med att begränsa och utrota de föreslagna arterna i länet samt att förändringarna i förordningen (2018:1939) om invasiva främmande arter blir fastställda.

24-09-09

Dock understryker Länsstyrelsen vikten av att tillräckliga och långsiktiga resurser tillförs för att hantera den ökade arbetsbördan som förslaget kommer att medföra. Det är flertalet områden på Länsstyrelsen som kommer få en ökad arbetsbelastning om förslaget skulle antas. De mest betydande är arbetet med förebyggande insatser, tillsyn (både planerad och händelsestyrd), information- och rådgivningsinsatser, inventeringar, bekämpningsinsatser (beslutande, upphandling och utförande av både utrotning- och hanteringsåtgärder), återställande av natur samt efterkontroller.

Utöver utökade resurser för Länsstyrelsens arbete med invasiva främmande arter är det ytterst viktigt att även nationella myndigheter får tillräckligt med resurser för att kunna hantera den ökade arbetsbelastningen som förslaget kommer ge. Inte minst för att vägleda och ta fram hanteringsprogram inom en rimlig tid från det att nya arter med stor nationell spridning listas.

Övriga synpunkter

Länsstyrelsen anser att ansvarsfördelningen vad gäller åtgärder mot IAS blir tydligare när man för in den i svensk lag. Både vad det gäller utrotningsinsatser och vad det gäller hanteringsinsatser. Det är även positivt att Länsstyrelsen kan besluta om att lägga över ansvaret för specifika utrotnings- och hanteringsåtgärder på exempelvis kommuner eller markägare.

Det krävs ett förtydligande i 31 § om det är den som är ansvarig för verkställandet av åtgärden som också är bunden att stå för kostnaden. Detta förtydligande krävs både mot fastighetsägare, nyttjanderättsinnehavare eller den som på annat sätt har rådighet över fastigheten samt om Länsstyrelsen är ansvarig för verkställandet.

Länsstyrelsen anser att ordet *ska* i 30 a § "Länsstyrelsen ska besluta om utrotningsåtgärder för förekomst av arter som finns i..." kan bli problematiskt och förvirrande då fastighetsägare kan misstolka förordningen som att det skulle krävas ett beslut för att de ska vara rättsligt bundna till att utföra åtgärder mot IAS. Enligt 7 a § får dessa arter bland annat inte hållas som levande exemplar, därav ska de tas bort om de finns på fastigheten. Därav borde *ska* ersättas med *kan* i förordningen.

24-09-09

Länsstyrelsen skulle vilja se en tydlighet i hur man planerar att ompröva de arter som idag är föreslagna på listan och eventuella nya arter som borde tas upp på listan. Det bör även finnas en fastställd tidsram för när nya hanteringsprogram ska vara fastställda av de nationella myndigheterna från det att ny en art med stor spridning listas. De arter som finns upptagna på SLU ArtDatabankens risklista med riskutfall SE (severe impact) eller HI (high impact) bör ha ett upplysningskrav för återförsäljare då informationsspridning om IAS är ytterst viktigt i arbetet mot dessa arter. Med ett upplysningskrav ska alla som köper dessa arter få den informationen som behövs för att minimera risken att de sprids vidare ut i naturen.

Övergångsbestämmelser för arter i ett kommersiellt lager 7 c § bör enligt Länsstyrelsen förtydligas så att det framgår att försäljning enbart får ske till andra länder där arterna är tillåtna. Det bör därför göras ett tillägg där dessa arter enbart undantas från förbuden i 7 a § 5 när dessa förutsättningar finns.

Länsstyrelsen anser att det är viktigt att kraven i straffbestämmelsen 29 kap 2 c § miljöbalken inte är för högt ställda så att överträdelser där IAS sprids på grund av oaktsamhet eller okunskap ska vara möjliga att lagföras. Ett exempel på en sådan överträdelse är markarbeten där det efter utfört arbete kommer upp parkslide eller annan utpekad IAS på områden som tidigare var fria från dessa arter. Ett annat exempel är vid slåtter eller annan skötsel av vägkanter där utpekade IAS klipps ner utan hänsyn till spridningsrisken.

Synpunkter på Havs- och vattenmyndighetens förslag

Länsstyrelsen ser det som positivt att ansvarsfördelningen för akvatiska invasiva arter klargörs i förslaget. Det strategiska arbetssätt som föreslås är nödvändigt för att hantera de unika utmaningar som dessa arter medför i akvatiska miljöer. Dock anser Länsstyrelsen att det krävs ett förtydligande kring vad som avses med "öppna vatten" och vilka vatten som är fastighetsägarens, nyttjanderättsinnehavarens eller den som på annat sätt har rådighet över fastighetens ansvar. Om Länsstyrelsen får ett juridiskt ansvar för att verkställa åtgärder i alla öppna vattensystem, måste det säkerställas att detta kan genomföras utan att markägares tillstånd krävs. Detta bör vara tydligt reglerat i den kommande förordningen för att undvika rättsliga hinder i arbetet.

24-09-09

Länsstyrelsen förutspår att förslaget kommer att leda till en betydande ökning av arbetsbördan, särskilt inom tillsyn, inventeringar och genomförande av bekämpningsinsatser. För att hantera denna ökade arbetsbelastning är det avgörande att Länsstyrelserna tillförs tillräckliga resurser, både i form av personal och inköp av material för att genomföra åtgärderna. Arbetet mot akvatiska invasiva främmande arter är ofta långsamma processer som är komplexa och resurskrävande, vilket gör det särskilt viktigt att resurserna är långsiktiga och inte enbart tillfälliga satsningar.

Synpunkter på akvatiska arter

Vandarmussla (*Dreissena polymorpha*) samt märlkräftor inom släktet *Dikerogammarus* tas inte upp i Havs- och vattenmyndighetens remitterade förslag på nationell förteckning. Dessa räknas som några av de mest invasiva arterna globalt och har etablerade förekomster i Sverige. Länsstyrelsen anser att dessa arter bör omfattas av hanteringsåtgärder med exempelvis riktlinjer för desinficering av båtar vid flytt mellan vattensystem.

Solabborren (*Lepomis gibbosus*) är en främmande art som är potentiellt mycket invasiv. Arten finns med på EU:s förteckning över invasiva främmande arter och ett flertal utrotningsförsök har genomförts i landet med blandade resultat. Länsstyrelsen anser att den bör finnas med på den nationella listan och omfattas av utrotningsåtgärder, samt att det finns möjlighet att förelägga fiskerättsägare eller markägare att vidta åtgärder för att utrota arten.

Synpunkter på Naturvårdsverkets förslag

Det finns behov av en komplett nationell vägledning om hur massor som innehåller invasiva främmande arter ska hanteras vid markarbeten. Det behöver prioriteras att ta fram metoder och säkra tillvägagångssätt vid hanteringen av massor. Det finns ett stort behov av fasta avfallsanläggningar som tar emot jordmassor innehållande invasiva främmande arter och det saknas effektiva hanteringsmetoder. Problematiken med hantering av jordmassor som innehåller växtdelar eller frön från invasiva främmande arter bör understrykas i konsekvensbeskrivningen.

Det är viktigt att definitionen av anläggningar i 7 a § 4 förtydligas. Länsstyrelsen anser att det även kan vara både kostnadseffektivt och

24-09-09

effektivt för utrotningen att massor innehållande invasiva främmande arter grävs ned på säker plats.

Synpunkter på terrestra invasiva främmande arter

Länsstyrelsen anser att lydelsen *riskerar att sprida sig* i regleringen av jättesliden, ”att åtgärder för utrotning eller spridningsbegränsning ska dock vidtas avseende bestånd som *visar tecken på* eller *riskerar att sprida sig*”, behöver förtydligas.

Länsstyrelsen anser att det kan svårt att utan tydligare riktlinjer veta när ett bestånd bedöms att riskera att sprida sig och utrotnings- eller spridningsåtgärder måste sättas in.

Länsstyrelsen anser att det bör framgå tydligt att det finns en mängd hybrider av vresros som är sterila och att det är ursprungsarten *Rosa rugosa* som bedöms vara invasiv.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av Landshövdingen Anders Thornberg med Christian Harlos som föredragande. Medverkande i beslutet har fiskekonsulent Erika Axelsson, naturvårdshandläggare Kent Lindqvist och biträdande naturvårdschef Karin Valtinat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.